

TERRY PRATCHETT

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA

ZASLANÁ POŠTA

Zaslaná pošta

Vyšlo také v tištěné verzi

Terry Pratchett

Zaslaná pošta – e-kniha

Copyright © Talpress, spol s r.o., 2023

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

V sérii *Úžasná Zeměplocha*
v nakladatelství Talpress dosud vyšlo:

BARVA KOUZEL	Další tituly:
LEHKÉ FANTASTIČNO	PORTFOLIO
ČAROPRÁVNOST	KUCHAŘKA STAŘENKY
MORT	OGGOVÉ
MAGICKÝ PRAZDROJ	SVOBODNEJ NÁROD
SOUDNÉ SESTRY	VĚDA NA ZEMĚPLOŠE
PYRAMIDY	VÝTVARNÉ UMĚNÍ
STRÁŽE! STRÁŽE!	ZEMĚPLOCHY
ERIK	KLOBOUK S OBLOHOU
POHYBLIVÉ OBRÁZKY	ULICE ANKH-MORPORKU
SEKÁČ	MAPA ZEMĚPLOCHY
ČARODĚJKY	SMRŤOVA ŘÍŠE – MAPA
NA CESTÁCH	TURISTICKÝ PRŮVODCE
MALÍ BOHOVÉ	PO LANCRE – MAPA
DÁMY A PÁNOVÉ	KOBERCOVÉ
MUŽI VE ZBRANI	ÚŽASNÝ MAURIC
TĚŽKÉ MELODIČNO	KOULE
ZAJÍMAVÉ ČASY	PRŮVODCE
MAŠKARÁDA	PO ZEMĚPLOŠE
OTEC PRASÁTEK	ZIMODĚJ
HRRR NA NĚ!	DARWINOVY HODINKY
NOHY Z JÍLU	
POSLEDNÍ KONTINENT	
CARPE JUGULUM	
PÁTÝ ELEFANT	
PRAVDA	
ZLODĚJ ČASU	
NOČNÍ HLÍDKA	
POSLEDNÍ HRDINA	

Terry Pratchett

**ZASLANÁ
POŠTA**

TALPRESS

Divadlo v Dlouhé v Praze děkuje panu Ladislavu Pelcovi, který věnoval v dobročinné aukci, navržené Terryem Pratchetem, nejvyšší částku na obnovu divadla po povodni a byl za to zvěčněn v postavě jednoho z mágů v této knize.

Copyright © 2004 by Terry and Lyn Pratchett
Translation © 2005 by Jan Kantůrek
Cover © 2005 by Paul Kidby

This edition is published by arrangement with Transworld Publishers, a division of The Random House Group Ltd. All rights reserved.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat bez souhlasu nakladatele.

ISBN tištěné knihy: 978-80-7197-265-5

ISBN ePub, MOBI, PDF: ISBN 978-80-7197-817-6

Předmluva na devět tisíc let

Flotily mrtvých proplouly světem podvodních řek.

Skoro nikdo o nich nevěděl. Ale tu teorii je snadné pochopit.

Zní asi takhle: Moře je, konec konců, v mnoha směrech jen vlhčí forma vzduchu. Je také známo, že čím jste níž, je vzduch hustší, a naopak řidší, čím výše vystoupíte. Loď, která se stane obětí bouře, nabere vodu a potápí se, tedy zákonitě musí nakonec klesat do hloubky, kde je voda natolik hustá, že zastaví její pád.

Krátce řečeno, přestane padat a začne plout na podvodním povrchu, mimo dosah bouří, ale daleko ode dna oceánu.

Je tam mír a klid. Mrtvolný klid.

Některé z lodí mají ještě lanoví, jiné dokonce plachty. Mnohé nesou dokonce i posádky – zapletené do lanoví nebo připoutané ke kormidelnímu kolu.

Ale cesty, cesty stále pokračují, bez cíle, bez přístavu na dohled, protože pod mořem běží proudy, a tak mrtvé lodi, obsazené v mnoha případech jen páteří svých posádek, plují kolem světa, nad potopenými městy a mezi zmizelými horami, dokud je hniloba a červotoči neprožerou a ony se nerozpadnou v prach.

Někdy sem spadnou i kotvy a ty pak padají celou cestu až na hlubinnou pláň, kde naruší ticho staletí tím, že rozvíří mračno kalu.

Jedna z nich málem zasáhla Anghammarada, kte-

rý seděl a pozoroval lodě, jež mu pluly vysoko nad hlavou.

Pamatoval si to, protože to byla jediná zajímavá věc, která se za posledních devět tisíc let přihodila.

Předmluva na jeden měsíc

Byla tady ta... nemoc, kterou dostávali signalizační úředníci.

Podobala se tropické horečce, kterou dobře znají námořníci. Často se stává, že když jsou celé týdny vystaveni na palubě lodi nemilosrdným slunečním paprskům, propadnou najednou dojmu, že je loď obklopena zelenými poli, a skočí přes palubu.

Signalisté si někdy mysleli, že umí létat.

Obrovské signalizační věže, které nesly semaforey, byly asi dvanáct kilometrů od sebe a jejich vrcholky byly zhruba ve výši čtyřiceti až padesáti metrů nad zemí. Říkalo se, že když na takové věži budete nějakou dobu pracovat bez pokrývky hlavy, začne se vám zdát vaše věž mnohem vyšší a nejbližší věž mnohem bližší a vás napadne, že byste dokázali přeskočit z jedné věže na druhou nebo létat na neviditelných zprávách, které se mezi nimi pohybují. Možná že byste si dokonce začali myslet, že vy sami jste taková zpráva.

Co když ale, jak říkají mnozí jiní, to není nic jiného než jisté narušení mozku způsobené hukotem větru v lanoví. Ale jistě to nikdo nevěděl. Lidé, kteří vykročí do vzduchu padesát metrů nad zemí, o tom pak málokdy dokážou podat zprávu.

Věže se ve větru mírně kývaly, ale to bylo v pořádku. Na téhle věži bylo mnoho nových vývojových prvků. Zachycovala vítr a jeho síly využívala k pohánění mechanismu a byla by se spíše ohnula než přelomila a chovala se víc jako strom než jako

pevnost. Převážná část konstrukce se postavila na zemi a na místě pak se za necelou hodinu smontovala celá věž. Byla elegantní a krásná. A díky novému systému vymezovacích roletek a barevným světlům dokázala vysílat zprávy čtyřikrát rychleji než věže původní.

Přesněji řečeno, *dokázala by vysílat*, kdyby se podařilo odstranit několik drobných, ale přesto vleklých problémů...

Mladík svižně vyšplhal na vrcholek věže. Většina jeho cesty vedla ulepenou, šedou ranní mlhou, ale v poslední části se ocitl v překrásné záři ranního slunce a mlha se mu pod nohama prostírala od obzoru k obzoru jako moře.

Nevěnoval tomu pohledu nejmenší pozornost. Nikdy nesnil o létání. Sníval o strojích, o tom, jak zařídit, aby věci fungovaly lépe než předtím.

Právě teď si přál zjistit, co způsobilo, že se nový systém žaluzií *znovu* zasekl. Naolejoval táhla i drážky, prověřil tah na drátech a pak vylezl ven, aby zkontroloval samotné žaluzie. Ne že by se od něj čekalo *tolik*, ale každý linkový neboli terénní mechanik věděl, že je to jediný způsob, jak mít jistotu, že to *vůbec někdo* udělal. A navíc, bylo to naprosto bezpečné, pokud jste byli –

Ozvalo se zvonivé prasknutí. Ohlédl se a koutkem oka zahlédl karabinu svého bezpečnostního lana ležící na lávce, zahlédl ve vzduchu stín, ucítil pekelnou bolest v prstech, zaslechl výkřik a padal...

Anděl

*V níž náš hrdina pocítí naději, ten
nejkrásnější dar – Šunkový chlebiček soucitu
– Pochmurné úvahy o katech a nejvyšším
trestu – Proslulá poslední slova – Smrt
našeho hrdiny – Andělé a rozhovor o nich –
Nebezpečí špatně definovaných nabídek
zahrnujících košťata – Nečekaná jízda – Svět
nezatížený počestnými lidmi – Muž ve skoku
– Vždycky zbývá další volba*

Říká se, že mozek člověka, který má být následujícího dne ráno pověšen, se dokáže výjimečně soustředit. Naneštěstí věc, na niž se zcela nevyhnutelně soustřeďuje, je to, že se nachází v těle, které má být ráno pověšeno.

Muž, jenž měl být pověšen, byl svými jistě milujícími, ale nemoudrými rodiči pojmenován Vlahoš von Rosret, ale protože to jméno nechtěl zbytečně přivést do hanby, což bylo pořád ještě možné, zatajil ho světu. Ve světě všeobecně a na onom kousku světa, který se nazývá rozsudek smrti konkrétně, se jmenoval Albert Třpytka.

K celé situaci přistupoval mnohem pozitivněji a svou mysl soustředil na myšlenku, jak následujícího dne zrána *nebýt* pověšen, a z toho nejvíce, jak co nejrychleji vyškrabat lžící nepřiliš kvalitní maltu mezi kameny ve stěně. Zatím mu ta práce trvala pět týdnů

a lžice se zmenšila do velikosti pilníku na nehty. Naštěstí se tady nikdo neunavoval výměnou ložního prádla, jinak by už dávno objevil nejtěžší matraci na světě.

Objektem jeho aktuální pozornosti byl velký balvan a následně v něm zaražený silný ocelový čep, který sloužil jako ukotvení pro jeho okovy.

Vlahoš usedl na zem tváří ke stěně, sevřel kovový kruh oběma rukama, zapřel se nohama po obou stranách a zatáhl. Měl pocit, že mu prasknou ramena, a před očima se mu válela rudá mlha, ale kamenný blok se s tichým zaskřípěním posunul ven. Podařilo se mu ho s vypětím posledních sil vytáhnout z otvoru a nahlédnout dovnitř. Na druhém konci byl otvor uzavřen dalším kamenným blokem a malta kolem něj vypadala podezřele nová a kvalitní.

A těsně před ním ležela lžice. Leskla se novotou.

Právě když si ji nechápavě prohlížel, uslyšel za sebou tleskot. Ohlédl se a krční svaly mu do mozku vyslaly bolestivé protesty a uviděl, že ho přes mříže ve dveřích pozoruje několik dozorců.

„Skvělá práce, pane Třpytko!“ zvolal jeden z nich. „Tuhle Robert mi dluží deset tolarů. Říkal jsem mu, že jste cílevědomý! Ten vydrží, říkal jsem mu.“

„To jste vymyslel vy, pane Viklíne?“ prohlásil Vlahoš chabě a pozoroval odlesk světla na lžici.

„Oh, ne, to ne. To byl příkaz lorda Vetinariho. On trvá na tom, že odsouzeným vězňům by se měla nabídnout naděje na svobodu.“

„Na svobodu? Ale tam na konci je po čertech velký kámen!“

„Ano, je to tak, pane, taková je skutečnost,“ přikyvoval dozorce. „Je to jen *naděje*, chápete? Nejde

tady o skutečnou svobodu. Ha, to by bylo trochu hloupé, nemyslíte?“

„No, to asi ano,“ přikývl Vlahoš. Nedodal už „vy hajzlové“. Dozorci se k němu těch posledních šest týdnů chovali celkem slušně a on byl pyšný na to, že vycházel s lidmi. V tom byl opravdu, ale *opravdu* velmi dobrý. Lidské dovednosti byly částí jeho obchodních prostředků... prakticky celým zbožím.

Kromě toho měli dozorcí velké hole. Proto volil slova velmi opatrně, když řekl: „Někteří lidé by to mohli považovat za kruté, pane Vilkíne.“

„To ano, pane, taky jsme se ho na to ptali, ale on řekl, že ne, to tak vůbec není. On řekl, že je to vlastně –“ čelo se mu nakrabatilo námahou, jak se pokoušel vybavit si neznámé výrazy – „protipasivní terapie, která zahání apatii, zdravé cvičení, a nabízí onen největší ze všech pokladů, tedy naději, pane.“

„Naději,“ opakoval poněkud tupě Vlahoš.

„Nerozrušilo vás to příliš, pane, že ne?“

„Rozrušilo? Proč bych měl být rozrušen, pane Vilkíne?“

„Já jen, že tomu poslednímu chlápku, kterého jsme měli v téhle cele, se podařilo prolézt tou trubkou. Byl to velmi malý muž. A velmi ohebný.“

Vlahoš obrátil pohled k malé mřížce v podlaze. Okamžitě ji zamítl.

„Vede do odpadních stok?“ zeptal se.

Dozorce se usmál. „Jeden by si myslel, že ano, že? Byl opravdu *velmi* vzteklý, když jsme ho vylovili. Jsem rád, že jste konečně odhalil systém, jakým to tady funguje, pane. Způsob, jakým jste se držel, a rozhodnost, s níž jste směřoval ke svému cíli... Ten prach

jste nacpal všechno do matrace, že? Velmi chytré a velmi úpravné. Velmi *čisté*. Opravdu pro nás bylo potěšením se tady o vás starat. Mimochodem, moje žena vám mnohokrát děkuje za ten košík ovoce. Byl skvělý, vždyť v něm byly dokonce i limetky!“

„To byla maličkost, pane Vilkíne.“

„Správce trochu zezelenal, když viděl ty limetky, protože on měl v tom svém košíku jen datle, ale já mu řekl, pane, že košík s ovocem je jako život – dokud nesundáte ten ananas, co leží nahoře, nevíte, co je pod ním. Ale on vám taky děkuje.“

„Jsem rád, že mu přišel vhod, pane Vilkíne,“ přikývl Vlahoš nepřítomně. Několik z jeho bývalých bytů přineslo „dárek pro toho mládence, chudáčka odsouzeného“, a Vlahoš vždycky investoval velkoryse. Konec konců, kariéra lidí, jako byl on, byla vždycky z větší části především styl.

„Když už tak mluvíme o všem možném, pane,“ ozval se po chvíli pan Vilkín, „ale jak mě, tak mládence napadlo, jestli byste si teď, v téhle pohnuté chvíli, nechtěl ulehčit a svěřit nám, kam jste... abychom nechodili kolem horké kaše... ukryl všechny ty peníze, co jste ukradl v...?“

Vězeňská cela ztichla. Dokonce i švábi napjatě poslouchali.

„Ne, to nemohu udělat, pane Vilkíne,“ odpověděl Vlahoš hlasitě po krátké a efektní dramatické pauze. Pak si poklepal na kapsu, pozvedl prst a mazaně zamrkal.

Dozorci se na oplátku usmáli.

„To dokonale chápeme, pane. A teď bych si na vašem místě chvíli odpočinul, pane, protože vás bě-

hem půlhodiny pověsíme,“ sdělil Vlahošovi pan Vil-
kín přátelsky.

„No okamžik, vždyť jsem ještě nesnídal!“

„Snídaně se podává až po sedmé hodině, pane,“
vysvětloval mu jeden dozorce. „Ale něco vám řeknu,
pane. Že jste to vy, pane Třpytko, udělám vám chle-
bíček se šunkou.“

Teď bylo pět minut před úsvitem a jeho vedli úz-
kou uličkou a dál, do malé místnosti pod popraviš-
tům. Vlahoš si uvědomil, že se sám na sebe dívá
z dálky, jako kdyby jedna jeho část plula mimo tělo,
podobná dětskému balónku, a čekala jen na to, až
jeho druhá, hmotná část pustí provázek.

Místnost byla osvětlena světlem, které dovnitř
pronikalo škvírami v lešení nad nimi, a to ještě zdů-
razňovalo obrys velkých padacích dveří. Závěsy zmí-
něných dveří právě důkladně, a očividně s láskou a pé-
čí, olejoval muž v kápi.

Když uviděl přicházející skupinku, ustal ve své čin-
nosti a řekl: „Dobrý den, pane Třpytko.“ Pak přátel-
sky nadzvedl kápi. „To jsem já, pane, Daniel Vtenráz‘
Vojáček. Jsem dnes váš osobní kat, pane. Nemějte
strach, už jsem pověsil přes tucet lidí, pane. Budeme
hotovi, co byste se nadechl.“

„Je pravda, že člověk, kterého se nepodaří pověsit
ani na třetí pokus, je osvobozen, Dane?“ zeptal se
Vlahoš, zatímco si popravčí pečlivě otíral ruce do
kusu hadru.

„Taky jsem to slyšel, pane, taky. Ale mně neříkají
Vtenráz pro nic za nic. Bude si pán dnes přát černou
kápi na hlavu?“

„Pomůže to?“

„No, někteří lidé si myslí, že to odsouzenému dodává elegantní vzhled, pane. A rozhodně to odstraní to poulení očí a tak. Je to spíš otázka toho, jak se na to dívají lidé. A dneska se tam sešel opravdu obzvláště početný dav. A včera o vás byl moc pěkný článek v Kometě. Všichni ti lidé, kteří říkají, jaký příjemný mladý muž jste byl a tak dále. Ehm... Podepsal byste mi předtím ještě provaz? Víte, já jen jako že... totiž... pak už nebude příležitost vás o to požádat... co?“

„*Podepsat provaz?*“ opakoval nechápavě Vlahoš.

„Ano, pane,“ přikývl kat. „Je to taková tradice. Víte, existuje mnoho lidí, kteří sbírají provazy. Dalo by se říci, že jsou to speciální sběratelé. Trošku divní, ale znáte sběratele, ne? A podepsaný provaz má mnohem větší cenu, že?“ Odněkud vytáhl kus silného provazu. „Mám speciální pero, které píše i na provaz. Co takhle podpis každých patnáct – dvacet centimetrů? Jen podpis, věnování netřeba. To víte, pro mě jsou to hotové peníze, pane. Byl bych vám velmi vděčný.“

„Budeš mi tak vděčný, že mě nepověsíš?“ nadhodil Vlahoš a chopil se pera.

Tahle poznámka vyvolala salvu pobaveného smíchu. Pan Vojáček sledoval, jak Vlahoš podepisuje provaz, a šťastně přikyvoval.

„Výborně, pane, to, co mi tady podepisujete, je moje penzijní připojištění. A teď... všichni jsou připraveni?“

„Já ne!“ odpověděl rychle Vlahoš k dalšímu všeobecnému pobavení.

„Vy jste ale frajer, pane Třpytko,“ vrtěl hlavou Vilkín. „Musím říct, že bez vás už to nebude takové, fakt.“

„No, pro mě rozhodně ne,“ příkyvoval Vlahoš. I tahle poznámka byla oceněna jako výplod jeho britského smyslu pro humor. Vlahoš si povzdechl. „Myslíte, pane Vojáčku, že všechna tahle... opatření sníží počet zločinů?“

„No, u lidí vzato všeobecně... to je těžko říct, pane, protože těžko posoudíte zločiny ještě nespáchané,“ uvažoval nahlas kat a naposled zkusmo zalomcoval padacími dveřmi. „Ale u lidí konkrétních... tam bych řekl, že je to velmi účinné.“

„To znamená co?“ podíval se na něj Vlahoš.

„No, to znamená, že jsem tady žádného zločince neviděl více než jednou. Půjdeme?“

Když vyšli na svěží ranní vzduch, dav se zavlnil a ozvalo se několik pohrdlivých, ale i několik obdivných výkřiků. V tomhle byli lidé opravdu zvláštní. Ukradnete sto tolarů a jste malý zlodějíček. Ukradnete statisíce a víc a jste buď vláda, nebo hrdina.

Zatímco byl předčítán seznam jeho zločinů, Vlahoš upíral pohled kupředu. Nemohl se ubránit pocitu, že je to všechno nefér. Vždyť v životě nikoho ani neudeřil do hlavy. Nikdy nevylomil jediné dveře. Tu a tam otevřel šperhákem nějaký ten zámek, ale když odcházel, vždycky za sebou zase pečlivě zamkl. Co tak zlého vlastně udělal, kromě všech těch finančních podvodů, bankrotů a náhlých platebních neschopností? Vždyť nedělal nic jiného, než že přesouval nějaká ta čísla sem a tam.

„Sešel se nám tu opravdu pěkný zástup,“ rozhlížel se pan Vojáček, zatímco přehazoval konec prova-

zu přes břevno šibenice a zaměstnával se složitými uzly. „Je tady taky hodně zástupců tisku. Táhle vidím lidi ze *Šibeníček* a táhle jsou z *Komety*. Na druhé straně stojí dva nebo tři z *Pseudopolského hlasatele*, to asi kvůli té bance, co zkrachovala, a slyšel jsem, že dorazil i chlápek ze *Stoskopláňského finančníka*. Mají skutečně skvělou finanční přílohu – vždycy se tam mrknu, abych se informoval, jak si stojí ceny provazů. Jak se zdá, spousta lidí si tady přeje vaši smrt, pane.“

Vlahoš si nemohl nevšimnout, že v pozadí davu zastavil černý kočár. Na dveřích nebyl žádný znak, pokud jste nebyli zasvěceni. Erb lorda Vetinariho se skládal z hladkého štítu. Černý na černé. Člověk musel připustit, že má ten mizera styl.

„Hm? Cože?“ probral se, když do něj Daniel nenápadně strčil.

„Ptal jsem se, jestli chcete pronést nějaká poslední slova, pane Třpytko?“ naklonil se k němu kat. „Bývá to zvykem. Říkal jsem si, že vás třeba taky něco vtipného napadlo.“

„Já jsem vlastně nečekal, že doopravdy zemřu,“ odpověděl Vlahoš. A v tom to bylo. Až do této chvíle skutečně nevěřil, že zemře. Byl si jistý, že se *něco* stane.

„Skvělá slova, pane,“ přikývl pan Vilkín. „Takže teď půjdeme, ano?“

Vlahošovi se zúžily oči. Záclonka na okénku kočáru se zachvěla. Dvířka se otevřela. Naděje, největší ze všech pokladů, zadoutnala.

„Ne, to nejsou má *skutečná* poslední slova,“ řekl. „Ehm... dovolte... chvílku bych se zamyslel...“

Po schůdcích kočáru sestoupila štíhlá úřednická postava celá v černém.

„Ehm... nevím, jak bych to... totiž... ehm...“ *Aha, teď to konečně začíná dávat smysl. Vetinari ho chtěl pořádně vyděsit, to je ono. To by bylo přesně v jeho duchu, podle toho, co o něm Vlahoš slyšel. Tady se blíží milost!*

„Já... ehm... tedy...“

A tam dole, v davu, se úředník jen velmi pracně prodíral hustým davem lidí.

„Nemohl byste si trochu pospíšit, pane Třpytko?“ ozval se kat. „Buďme poctiví, ano?“

„Rád bych to řekl správně,“ odpověděl Vlahoš stroze a pozoroval, jak se úředník pokouší obejít jakéhosi opravdu urostlého trolla.

„No ano, ale jsou tady jisté meze,“ ohrazoval se kat, kterého se dotklo toto porušení běžně dodržované etikety. „To byste tady taky mohl stát celé dny! Krátce a výstižně, to je správný styl, pane!“

„Dobrá, dobrá,“ přikývl Třpytka. „Ehm... podívejte... vidíte toho muže, támhle? Toho, co na vás mává?“

Kat se podíval na úředníka, který se protlačil do přední řady zástupu.

„Nesu poselství od lorda Vetinariho!“ vykřikl muž.

„Výborně!“ zajásal Vlahoš.

„Vzkazuje, abyste si pospíšili, protože už je dávno po úsvitu!“ vyřizoval úředník.

„Oh,“ bylo jediné, co se Vlahošovi vydralo z úst. Očima zamířil k černému kočáru. Ten zatracený Vetinari má ještě navíc pěkně zvrhlý smysl pro humor.

„No tak, pane Třpytko, pojdte, nechcete mě do-

stat do nepříjemností, že ne?“ žadonil kat a poklepával netrpělivě Vlahoše po rameni. „Jen několik slov a všichni se můžeme v klidu vrátit ke svým životům... vás ovšem vyjímaje, samozřejmě.“

Takže *konec*. Bylo to jistým zvláštním způsobem osvobozující. Už jste se nemuseli bát, že vás potká to nejhorší, protože to vás potkalo a už jste to měli skoro za sebou. Ten dozorce měl pravdu, v životě jste se prostě museli dostat pod ten ananas, pomyslel si Vlahoš. Ten je velký, pichlavý a hrbolatý, ale pod ním mohou být třeba broskve. Byl to jen jeden z mýtů o tom, jak žít, a proto v tomto okamžiku naprosto nepoužitelný.

„V tom případě,“ prohlásil von Rosret, „poroučím svou duši prvnímu bohu, který ji najde.“

„Hezké,“ přikývl kat a zatáhl za páku.

Albert Třpytka zemřel.

Lidé se všeobecně shodli na tom, že to byla dobrá poslední slova.

„Ah, pan Rosret,“ řekl vzdálený hlas, který se přibližoval. „Vidím, že jste se probral. A ještě jste naživu, zatím.“

Na poslední větě byl slabý důraz a z toho Vlahoš pochopil, že délka onoho „zatím“ je jen a jen v rukou hovořícího.

Otevřel oči. Seděl na pohodlné židli. U stolu proti němu, s rukama poklidně sepjatýma před zamýšleně našpulenými rty, seděl Havelok, lord Vetinari, Patricij Ankh-Morporku. Muž, pod jehož výstřední a charakteristicky despotickou vládou se Ankh-Morpork změnil v město, kde z jakéhosi podivného důvodu chtěl žít každý.

Pradávný vrozený animální instinkt také upozornil Vlahoše na to, že za jeho pohodlnou židlí stojí další lidé, a to že by se mohlo ukázat jako velmi nepohodlné, zvláště pokud by se pokusil udělat nějaký nevhodný pohyb. Rozhodně ale žádný z těch pro něj neviditelných lidí jistě nebyl tak děsivý jako onen menší štíhlý muž v černém, s pečlivě upraveným, krátce přistřiženým plnovousem a rukama pianisty, který ho pozoroval.

„Mám vám vyprávět něco o andělech, pane Rosrete?“ usmál se Patricij příjemně. „Vím o nich dvě zajímavé věci.“

Vlahoš zasténal. Před sebou neviděl jedinou únikovou cestu a obrátit se, to nepřipadalo v úvahu. Krk ho pekelně bolel.

„Aha, ano. Byl jste oběšen,“ informoval ho Veterinari. „Naprosto dokonalé vědecké oběšení. Pan Vojáček je mistr. Odpor a síla použitého provazu, důležitá také je, zda je uzel umístěn *tady* nebo *tam*, závislost délky a váhy... ohó, jsem si jistý, že by o tom ten člověk dokázal napsat celou knihu. Byl jste pověšen, a pokud tomu rozumím, tak za život vděčíte půldruhému centimetru vhodně zvoleného provazu. To ovšem mohl zjistit jen odborník, který by byl stál vedle vás, a tím odborníkem byl v tomto případě náš přítel Vtenráz. Ne, ne, Albert Třpytka je mrtev, pane Rosrete. Tři stovky lidí odpřisáhnou, že ho viděli zemřít.“ Veterinari se naklonil kupředu. „A proto si myslím, že by bylo vhodné s vámi právě teď promluvit o andělech.“

Vlahoš ze sebe vypravil jakýsi neartikulovaný zvuk.

„Takže ta první zajímavá věc, co se týče andělů, pane Rosrete. Občas, v případech, kdy člověk udělá ze svého života tak ošklivý, složitý a páchnoucí propletenec, že jediným rozumným řešením se zdá smrt, se mu zjeví anděl, možná bych měl raději říci, že se zjeví někde *v něm*, a nabídne mu možnost vrátit se zpět k okamžiku, kdy se všechno pokazilo, a vydat se tentokrát tou *správnou* cestou. Pane Rosrete, byl bych rád, kdybyste mě považoval za... svého anděla.“

Vlahoš na něj němě zíral. Cítil trhnutí provazu a to, jak mu hrdlo neúprosně svírá smyčka. Viděl, jak kolem něj narůstá temnota! Zemřel!

„Nabízím vám místo, pane Rosrete. Albert Třpytka je mrtev a pohřben, ale pan Vlahoš von Rosret má *budoucnost*. Pokud ovšem bude hloupý, bude jeho budoucnost velmi krátká. Nabízím vám zaměstnání, pane Rosrete. Práci za plat. Uvědomuji si, že vám tenhle způsob uspořádání věcí nemusí být známý.“

Jen jako jeden druh pekla, pomyslel si Vlahoš.

„Je to místo vrchního poštmistra ankh-morpor-ských pošt.“

Vlahoš dál mlčky zíral.

„Dovolte mi, abych dodal, pane Rosrete, že za vámi jsou dveře. Pokud byste si v kterémkoliv okamžiku našeho rozhovoru přál odejít, stačí jimi projít a už o mně nikdy v životě neuslyšíte.“

Vlahoš si tuto větu zařadil pod záhlaví „neobyčejně podezřelá“.

„Ale budu pokračovat: nabízené zaměstnání zahrnuje znovuvybudování systému městské poštovní služby a její provozování, přípravu mezinárodních

zásilek, udržování a ošetřování majetku poštovní služby a tak dále a tak dále.“

„A když mi do zadku zastrčíte pometlo, mohl bych k tomu ještě zametat podlahu,“ zaskřehotal jakýsi přiškrcený hlas. Vlahoš si uvědomil, že ten hlas je jeho. V hlavě měl chaos. Přišlo to jako šok, když zjistil, že onen svět vypadá právě takhle.

Lord Vetinari na něj vrhl dlouhý, opravdu velmi dlouhý pohled.

„No, pokud si to přejete,“ řekl a obrátil se k úředníkovi, který se tiše tetelil opodál. „Važuzle, má domovník v tomhle poschodí kumbál s potřebami pro uklízečky?“

„Ale jistě, vaše lordstvo,“ odpověděl okamžitě tajemník. „Mám donést –“

„To byl jen takový hloupý žert!“ vybuchl Vlahoš.

„Oh, v tom případě se omlouvám, to mě nenapadlo,“ obrátil se lord Vetinari zpět k Vlahošovi. „Až budete cítit potřebu udělat další, tak mě na to laskavě upozorněte, ano?“

„Podívejte,“ podařilo se Vlahošovi uvést do chodu hlasivky, „nevím, co se to tady děje, ale o nějaké poště *vůbec nic nevím!*“

„Pane Vlahoši, ještě dnes ráno jste nevěděl *vůbec nic* o tom, jaké to je, být mrtvý, ale kdyby nebylo mého zásahu, jistě by se ukázalo, že jste v tom nejen *dobry*, ale především výjimečně *vytrvalý*,“ přerušil ho ostře Vetinari. „To znamená jen jedno, člověk nikdy neví, dokud to nezkusí.“

„Ale když jste mě odsoudil –“

Patricij pozvedl jednu bledou ruku. „Hm?“

Vlahošův mozek, který si konečně uvědomil, že

tady přestává veškerá legrace, takže musí odevzdat nějakou práci, zabral. „Ehm... když jste odsoudil... Alberta Třpytku –“

„Výborně. Pokračujte.“

„– řekl jste, že je to zločinec od přírody, rozený kriminálník, padělatel dispozic, nenapravitelný podvodník, chorobný lhář, absolutně nedůvěryhodný lump a zvrhlý génius!“

„Přijímáte mou nabídku, pane von Rosrete?“ přerušil ho znovu ostře Patricij.

Vlahoš na něj chvílku mlčky zíral. „Promiňte, ale rád bych si ověřil jednu věc,“ řekl nakonec a vstal.

Za jeho židli stáli dva muži v černém. Nebyla to dokonalá, bezchybná černá, spíš taková ta pracovní černá, v jaké chodí lidé, kteří nechtějí, aby na nich byly vidět různé drobné nečistoty. Vypadali jako úředníci, dokud jste se jim ovšem nepodívali do očí.

Když se Vlahoš vydal ke dveřím, které tam byly, přesně jak mu Patricij řekl, ustoupili stranou. Vlahoš dveře velmi opatrně otevřel. Za nimi nebyl nikdo a nic. Ani podlaha. Jako člověk, který je odhodlaný prozkoumat všechny možnosti, vytáhl z kapsy zbytek své vězeňské lžičky a upustil ji do šera. Trvalo velmi dlouho, než zaslechl vzdálené zacinknutí.

Pak se von Rosret vrátil zpět a znovu usedl na svou židli.

„Vyhlídka na svobodu?“ nadhodil.

„Jistě,“ přikývl lord Vetinari. „Vždycky máte na výběr.“

„To jako myslíte, že si mohu vybrat... jistou smrt?“

„Každopádně... výběr to je. Nebo spíše možnost. Víte, já věřím ve svobodu, pane Rosrete. Takových

lidí není mnoho, i když tvrdí něco jiného. A žádná praktická definice svobody by nebyla úplná bez svobody nést její následky. Je to samozřejmě svoboda, na čem spočívá i všechno ostatní. Takže... přijímáte to zaměstnání? Nikdo vás nepozná, na to se můžete spolehnout.“

Vlahoš pokrčil rameny. „No dobrá. Přijímám, ale samozřejmě jako zločinec od přírody, rozený kriminálník, padělatel dispozic, nenapravitelný podvodník, chorobný lhář, absolutně nedůvěryhodný lump a zvrhlý génius.“

„Skvělé! Vítejte ve státní službě!“ Lord Vetinari k němu natáhl ruku. „Jsem pyšný na to, že jsem dokázal vybrat toho správného muže. Plat je dvacet tolarů týdně, a pokud se nepletu, má vrchní pošt-mistr k dispozici malý byt v budově hlavní pošty. A nějakou charakteristickou čepici. Budu požadovat pravidelná hlášení. Přeji vám hezký den.“

Sklopil oči ke svým papírům. Pak je znovu pozvedl.

„Vy jste ještě tady, vrchní pošt-mistře?“

„A to je všechno?“ ujišťoval se užasle Vlahoš. „V jednom okamžiku mě věší a v příští minutě jsem zaměstnaný?“

„Počkejte... jak jste to... ano, tak to myslím je. Aha, ne tak docela. Vážuzle, dejte laskavě panu von Rosretovi jeho klíče.“

Úředník popošel kupředu a podal Vlahošovi těžký železný kruh plný klíčů a k němu podložku s kusem pergamenu a tužkou ve zlatém pouzdře. „Potvrďte mi příjem, prosím. Podepište se tady. Jméno a plný titul, tedy vrchní pošt-mistr,“ řekl.

Okamžik, pomyslel si Vlahoš. Vždyť tohle je jen město. Má brány. Je obklopeno mnoha směry, kterými z něj člověk může prchat. Záleží na tom, co podepíšu?

„Jistě,“ přikývl a naškrabal své jméno.

„Vaše *skutečné* jméno, prosím,“ upozornil ho Patricij, aniž zvedl hlavu od svých papírů.

„Jak se podepsal, Važuzle?“

Úředník natáhl krk jako čáp marabu. „Ehm... Etel Had, pokud to čtu správně, můj pane.“

„Zkuste se soustředit, pane Rosrete,“ prohlásil unaveně Vetinari, který očividně dál studoval své dokumenty.

Vlahoš se podepsal podruhé. Konec konců, co to v dlouhodobém běhu znamená? A bude to opravdu hodně dlouhý běh, pokud nenajde pořádného koně.

„Takže teď nám jen zbývá záležitost s vaším čestným důstojníkem,“ zabručel lord Vetinari, stále ještě pohroužen do hromady papírů před sebou.

„Čestného důstojníka?“ nechápal Vlahoš.

„Jistě. Nejsem tak docela hloupý, pane Rosrete. Bude na vás čekat před budovou hlavní pošty během deseti minut. Přeji vám hezký den.“

Když von Rosret odešel, Važuzel si diskrétně odkašlal a řekl: „Myslíte, že tam dojde, můj pane?“

„Víte, člověk vždycky musí počítat s psychologií jedince,“ odpověděl mu Vetinari a opravil několik drobných chyb v úředním hlášení. „A právě to já neustále dělám, zato vy, Važuzle, bohužel málokdy. Proto také odešel s *vaší* zlatou tužkou.“

* * *

Buď vždycky rychlý, nikdy nevíš, co tě dohání.

O deset minut později už byl Vlahoš von Rosret za hradbami města. *Koupil* si koně, což ho poněkud přivádělo do rozpaků, ale rychlost tady byla životně důležitá a on měl tak tak čas sebrat z jedné ze svých tajných skrýší vak s několika nezbytnostmi, který tam měl pro všechny případy připraven. Pak si vybral jednu starou herku z ohrady s nápisem „do pěti tolarů“ v Hobsonových nájemných stájích. To znamenalo alespoň to, že si na žádnou stanici Hlídky nepřiběhne stěžovat okradený majitel.

Nikdo ho neobtěžoval. Nikdo se na něj nepodíval dvakrát, ale to se nestávalo ani předtím. Městské brány byly otevřeny dokořán. Před ním se rozkládaly pláne a ty byly jistě plné možností. Byl vždycky dobrý v tom, jak z ničeho vymačkat alespoň něco. Tak například v tom prvním malém městečku, kam přišel, musel zapracovat na své herce starým dryákem, do nějž použil několik klasických ingrediencí. Díky tomu kůň najednou vypadal jako zvíře, které má dvojnásobnou cenu, než byla ta, co za ně zaplatil. A bude tak vypadat přinejmenším dvacet minut, pokud ovšem do té doby nezačne pršet. Dvacet minut bude stačit k tomu, aby koně prodal a s trochou štěstí si pořídil o něco lepšího za méně, než kolik dostal za prvního. Totéž udělá v dalším městě a během tří – možná čtyř dnů bude mít koně, na kterého by mohl být i šlechtic pyšný.

Jenže to bude jen taková okrajová záležitost, něco, čím by se trochu udržoval ve formě. V podšívce šatů měl zašity tři překrásné falešné brilantové prsteny, jeden pravý v tajné kapsičce v rukávu a doko-

nale provedený falešný zlatý tolar mazaně ukrytý v límci. Ty věci pro něj byly totéž, co je pro truhláře pila a kladivo. Byly to primitivní nástroje, ale mohl se s nimi vrátit zpět do hry.

Existuje rčení „poctivého člověka neošidíš“, které nejčastěji citují ti, kdo si vydělávají šizením poctivých lidí. O to se Vlahoš nikdy vědomě nepokusil. Když totiž ošidíte poctivého člověka, má sklony stěžovat si u místní Hlídky a v poslední době bylo čím dál těžší si členy Hlídky koupit. Mnohem jednodušší bylo podvést podvodníka nebo lumpa a Vlahošovi to taky vždycky připadalo tak nějak sportovnější. Kromě toho jich taky bylo mnohem víc. Pomalu jste nemuseli hledat.

Necelou půlhodinu potom, co dorazil do městečka Nový Zdar, kde velké město bylo jen sloupem kouře na obzoru, už seděl v hostinci. Ubohý ztroskotanec, který přišel o všechno a neměl nic, jen jediný prsten s pravým diamantem a jedinou touhu: dostat se včas domů, do Genovy, kde jeho staříčká matka umírala na strašlivou chorobu jménem Hnidy. O jedenáct minut později stál před krámkem místního klenotníka, v jehož nitru vyprávěl majitel jednomu z účastných občanů, že ten prsten, který je ten cizinec ochoten prodat za dvacet tolarů, má ve skutečnosti cenu pětasedmdesát (i klenotníci si potřebují tu a tam přivy- dělat). Po dalších pětatřiceti minutách už vyjížděl z města na lepším koni a s pěti tolary v kapse. Za sebou nechal poctivého, soucitného občana se škodolibým úsměvem na tváři, který byl sice natolik chyt- rý, že dával při obchodu Vlahošovi pozor na prsty, ale natolik hloupý, že se právě chystal zajít ke kle-

notníkovi a nabídnout mu za sedmdesát pět tolarů ke koupi blýskavý mosazný kroužek se skleněným briliantem, jehož skutečná hodnota byla padesát penicí, jednomu každému, bratru poctivému.

Svět byl pozeňnaně chudý na opravdu poctivé lidi a nádherně plný těch, kdož si mysleli, že *oni* dokážou rozeznat poctivého člověka od podvodníka a lumpa.

Poklepal si na kapsu kabátu. Ve vězení mu dozorcí sebrali mapu, pravděpodobně v době, kdy byl zaměstnán tím, že byl mrtvý. Byla to dobrá mapa a při jejím studiu se jak pan Vilkín, tak jeho kolegové dozvěděli mnoho věcí z oboru kryptografie, zeměpisu a zastírací kartografie. Co už se ale nedozvěděli, byly údaje o úkrytu pokladu v hodnotě 150 000 AM tolarů v různých měnách, protože mapa byla velkorysý a navíc velmi dokonalý výmysl. Na druhé straně Vlahoše *hluboko* uvnitř teď hrálo vědomí, že Vilkín a ostatní teď budou nějaký čas majiteli onoho největšího daru na světě, kterým je Naděje.

Každý, kdo si prostě a jednoduše *nepamatuje*, kam ukryl obrovský poklad, si podle Vlahošova mínění přímo *zaslouží* o něj přijít. Jenže teď se bude muset jeho mínění od takových věcí chvíli držet stranou a věnovat se něčemu jinému.

Tím, aby si pamatoval jméno následujícího města, už se Vlahoš ani neunavoval. Byl v něm hostinec a to mu stačilo. Najal si pokoj s výhledem do neužívané uličky, zkontroloval, že se okno otvírá lehce a tiše, dal si slušné jídlo a šel si brzo lehnout.

Zatím to vůbec není špatné, pomyslel si. Dnes ráno stál na popravišti se smyčkou na krku a večer už

byl zase zpět v obchodě. Teď už si jen nechá znovu narůst plnovous a alespoň půl roku se bude vyhýbat Ankh-Morporku. Možná budou stačit tři měsíce.

Vlahoš měl nadání. Během života také získal mnoho dovedností a ty pak ovládl natolik dokonale, že se staly součástí jeho já. Naučil se být osobní, ale něco v jeho genech působilo, že si ho málokdo pamatoval. Měl talent zůstat nepovšimnut, být jen jednou šedivou tvář v davu. Lidé, kteří ho měli popsat, s tím měli potíže. On byl prostě ten „asi“. Bylo mu asi dvacet nebo třicet. V popisech hlídek na starém světadíle by mohl měřit od sto pětadesáti do sto devadesáti, vlasy mohl mít v jakémkoliv odstínu od špinavě hnědé k slámově žluté a nedostatek charakteristických rysů stejnou měrou postihl především jeho obličej. Byl asi... průměrný. Lidé si pamatovali doplňky, věci jako kníry a brýle, a proto vždycky s sebou nosil několikery ty i ony. Svědci si pamatovali jména, chování, zvyky a tiky, charakteristické pohyby. Těch měl v zásobě stovky.

Ano, byla tady ještě jedna věc. Všichni si pamatovali, že než se s ním setkali, byli mnohem bohatší.

Ve tři hodiny ráno se dveře rozletěly. Rozletěly se doslova a kusy dřeva se odrážely od protější stěny. Jenže to už byl Vlahoš venku z postele a plavným skokem proletěl oknem dřív, než první z úlomků dopadl na zem. Byla to reakce zcela automatická, která neměla s přemýšlením nic společného. Krom toho ještě večer, než ulehl, vyhlédl z okna a ujistil se, že dole pod oknem v uličce stojí velké napájecí koryto plné vody, které mělo v případě nouze zmírnit jeho pád.

Teď tam žádné koryto nebylo. Ten, kdo ho ukradl, tam ale nechal holou zem a ta zpomalila Vlahošův pád, byť by za cenu zvrtnutého kotníku.

Rychle se zvedl, a zatímco tiše sténal bolestí, vydal se skoky jednož uličkou. Opíral se při tom o stěnu budovy. Stáje hostince byly vzadu, stačilo mu tedy vytáhnout se na koně – na jakéhokoliv koně a – „Pane Rosret?“ zaduněl mohutný hlas.

Oh bože, to byl troll, znělo to jako troll, a pěkně velký troll... netušil, že tady, na venkově, taky mají něco takového.

„Nedokážete utéct, pane Rosret, a nedokážete se ukrýt!“

Počkat, okamžik, on přece tady v tom hnízdě nikomu své pravé jméno neřekl! Ale to mu běželo hlavou někde v pozadí. Někdo po něm šel, a proto musí utíkat. Nebo poskakovat.

Když se dostal k zadním dveřím do stájí, riskoval pohled přes rameno. Za oknem jeho pokoje probleskovala narudlá záře. Přece nespálí to místo kvůli několika mizerným tolarům? Nesmysl! Každý přece ví, že když má člověk dobrý padělek, snaží se ho co nejdříve vnutit nějaké kavce, aby se ho zbavil! Jenže někteří lidé jsou nepoučitelní.

Jeho kůň stál ve stáji sám a nezdálo se, že by se z Vlahošova příchodu nějak zvlášť radoval. Vlahoš sice poskakoval po jedné noze, ale přesto se mu podařilo navléci zvířeti postroj. Sedlem se neunavoval. Uměl jezdit i bez něj. K čertu, jednou jel dokonce i bez kalhot, ale naštěstí mu všechen ten dehet a perí pomáhaly udržet se koni na hřbetě. Byl světovým mistrem v opouštění měst narychlo.

Právě se chystal vyvést koně ze stáje, když uslyšel zacinkání.

Sklopil oči k zemi a nohou odhrábl trochu sena. Kůň měl mezi předníma nohama podlouhlý kus žlutého kovu a konce hranolu byly krátkými řetězy připevněny ke kovovým kruhům na koňských nohách. Kdyby měl kůň opustit stáj, musel by to udělat jako Vlahoš – poskakovat.

Oni ho přikovali. Oni mu tady, k sakru, toho koně přikovali...

„Oh, pane Rosret!“ duněl hlas dvorem stájí. „Chcete znát *pravidla*, pane Rosret?“

V zoufalství se rozhlédl kolem. Nebylo tady nic, co by mohl užít jako zbraň, a kromě toho byl ze zbraní vždycky nervózní. To byl ostatně ten důvod, proč nikdy žádnou nenosil. Zbraně neúměrně zvyšovaly riziko. Mnohem raději se spoléhal na svůj dar se z většiny věcí úspěšně vymluvit, vyvolat zmatek a zmizet, nebo, když se to nepodařilo, na dobře podražené boty a výkřiky typu: „Podívejte, co je to *támhle*?“

Jenže teď měl velmi neodbytný pocit, že může mluvit, jak bude chtít, protože tam venku nebyl nikdo, kdo by ho chtěl poslouchat. A pokud se týkalo rychlého útěku, mohl jen trapně poskakovat na jedné noze.

Všiml si velkého koštěte a kbelíku, stojících v koutě. Když se venku začaly ke dveřím stáje přibližovat těžké kroky, zastrčil si příčku koštěte se štětina-
mi pod paži jako provizorní berlu a chopil se kbelíku. Když se dveře prudce otevřely, máchl kbelíkem a slyšel, jak se dřevěná nádoba s praskotem rozpadá. Vzduch se naplnil třískami. O chvílku později zazněl dunivý náraz těžkého těla na podlahu.

Rosret tělo přeskočil a nejistými poskoky zmizel ve tmě.

Kolem zdravého kotníku se mu sevřelo něco stejně tvrdého a pevného jako pouta. Chvilku se díky koštěti držel na nohou, ale pak se sesul k zemi.

„Nechovám k vám nic jiného než vstřícné pocity, pane Rosret,“ zaduněl přátelsky hlas.

Vlahoš zasténal. Koště ve stájích zřejmě měli jen tak na ozdobu, protože podle stavu podlahy se tady moc nezametal. To mělo svou kladnou stránku, padl totiž do měkkého. Mělo to ovšem i svou negativní stránku, protože to znamenalo, že padl do něčeho měkkého.

Někdo ho chytil za kabát a snadno a s citem ho zvedl z mazlavé země.

„Tak vstáváme, pane Rosret!“

„Říká se ‚pane Rosrete‘, ty burane, s ‚e‘ na konci, jasné?“

„Tak vstáváme, pane Rosrete!“ opakoval klidně dunivý hlas a Vlahoš cítil, jak mu někdo pod paži přistrčil jeho primitivní smetákovou berlu.

„Co vy jste, u ďábla, zač?“ zasténal Rosret.

„Jsem váš čestný důstojník, pane Rosrete.“

Vlahoš se napůl obrátil, zvedl pohled, pak ho zvedl ještě víc a zadíval se do hladké terakotové tváře, v níž temnou červení žhnul pár očí. Když mluvil, zdálo se, že se v místě úst otvírá branka do pekel.

„Golem? Ty jsi zatracený golem?“

Muž-věc ho uchopil jednou rukou a přehodil si ho přes rameno. Pak se obrátil do stáje a von Rosret, hlavou dolů s tváří přitisknutou na golemovo drsné, cihlově červené tělo, si uvědomil, že si golem přes

druhé rameno přehazuje jeho koně. Ozvalo se krátké zaržání.

„Musíme si pospíšet, pane Rosrete! Zítř ráno přesně v osm máte být u lorda Vetinariho! A přesně v devět vám začíná pracovní doba!“

Vlahoš zasténal.

„Á, pan Rosret. Bohužel se znovu setkáváme,“ řekl lord Vetinari.

Bylo osm hodin ráno. Vlahoš se mírně kymácel. Jeho kotník na tom byl mnohem lépe, ale to byla jediná část jeho těla, o níž se to dalo říci.

„Šlo to celou noc!“ prohlásil Vlahoš. „Celou tu mizernou noc! A na druhém rameně to neslo koně!“

„*Prosím*, pane Rosrete! Sedněte si.“ Vetinari na okamžik zvedl oči od papírů na stole a ukázal na židli. „A mimochodem, to vaše, to‘ je ,on‘! Je to v tomto případě částečně čestný titul, ale já osobně vkládám do pana Pumpy velké naděje.“

Vlahoš zahlédl načervenalý odlesk na stěně za Vetinariho zády a pochopil, že se golem stojící za ním usmál.

Patricij znovu sklopil oči ke stolní desce a na okamžik se zdálo, že ho Rosret přestal zajímat. Větší část stolní desky zabírala kamenná šachovnice. Na té pak byly rozmístěny malé, dokonale vyřezávané figurky trpaslíků a trollů. Vypadalo to jako nějaká hra.

„Pan Pumpa?“ ozval se Vlahoš.

„Hmm?“ zabručel Vetinari a pohnul hlavou, aby na desku viděl z poněkud jiného zorného úhlu.

Vlahoš se opatrně naklonil k Patricijovi a palcem trhnul ve vzduchu směrem ke golemovi.

„To,“ řekl, „je *pan* Pumpa?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou lord Vetinari. I on se teď naklonil kupředu a k Vlahošovu znepokojení svůj pohled náhle zaostřil přímo a cíleně Rosretovi do tváře. „*On* je pan Pumpa. Pan Pumpa je vládní úředník. Pan Pumpa nikdy nespí. Pan Pumpa nikdy nejí. A pan Pumpa, vrchní poštmistře, *se nikdy nezastaví.*“

„A to přesně znamená *co?*“

„To znamená, že jestliže například přemýšlíte o tom, že si najdete nějakou loď, která míří ke Čtyřixu, na základě úvahy, že je pan Pumpa velký a těžký a cestuje jen pěšky, pan Pumpa vás bude sledovat. Vy musíte spát. Pan Pumpa nemusí. Pan Pumpa nedýchá. Ujde šest a půl kilometru za hodinu, to je 1092 kilometrů za týden. Rychle se to sčítá. A až vás pan Pumpa chytí –“

„No, víte,“ přerušil ho Vlahoš pozvednutým prstem, „dovolte, abych vás tady přerušil. Já *vím*, že golemové nesmí ubližovat lidem!“

Lord Vetinari pozvedl obočí. „Dobré nebe! A kde jste zase slyšel tohle?“

„Je to napsáno... mají to poznačeno... někde uvnitř v hlavách! Mají tam nějaký svitek, nebo co. Je to tak?“ řekl Vlahoš a nejistě povstal.

„Ach, u všech bohů,“ povzdechl si Patricij. „Pane Pumpo, zlomte panu Rosretovi jeden prst, ano? Ale opatrně prosím.“

„Jistě, vaše lordstvo.“ Golem se posunul kupředu.

„Moment! Ne! Co to děláte?“ Vlahoš divoce zamával rukou a figurky na stole se rozletěly na všechny strany. „Počkejte! Počkejte! Máme tady ten *zákon!*“

Golem nesmí ublížit lidské bytosti nebo dovolit, aby bylo lidské bytosti ublíženo!“

Lord Vetinari pozvedl prst. „Pane Pumpo, prosím, počkejte okamžik. Dobrá, pane Rosrete, a pamatujete si, jak je to dál?“

„Dál? Jak dál?“ zamračil se Vlahoš. „To přece není dál!“

Lord Vetinari pozvedl obočí. „Pane Pumpo?“

„...pokud mu to nenařídí úředně zvolená autorita,“ odříkal golem.

„Tenhle kousek jsem nikdy předtím neslyšel.“

„Ne?“ podivil se upřímně Vetinari. „No, nedovedu si představit, kdo by ho k tomu zapomenul připojit. Kladivo přece nemůže odmítnout udeřit hřebík na hlavičku ani pila posoudit morální kvalitu dřeva. Každopádně zaměstnávám pana Vojáčka, kata, s nímž jste se už samozřejmě potkal, a taky Městskou hlídku, vojenské oddíly a... občas... další specialisty, kteří mají oprávnění zabíjet jak v sebeobraně, tak při ochraně města a jeho zájmů.“ Vetinari začal sbírat popadané figurky a pečlivě je stavěl zpět na desku. „Proč by měl být pan Pumpa nějaká výjimka jen proto, že je z jílu? Vždyť ve své podstatě... to jsme my všichni. Pan Pumpa vás teď doprovodí do zaměstnání. Legenda bude tato: On je váš tělesný strážce, protože muž v tak vysoké funkci, jako je vaše, na něj má nárok. Jen my budeme vědět, že má ještě několik dalších... pokynů navíc. Golemové jsou od přírody neobyčejně morální stvoření, pane Rosrete, ale možná vám bude jejich morálka připadat trošku, hmm... staromódní?“

„Dodatečné pokyny?“ ujišťoval se Vlahoš. „A mohl

byste mi laskavě řici, jaké další pokyny to jsou, nebo to bych po vás chtěl moc?“

„Jistě.“ Patricij odfoukl smítko z malého kameného trolla a postavil figurku na její pole.

„Takže?“ nadhodil po nějaké chvilce ticha Vlahoš.

Vetinari si povzdechl. „To už byste chtěl příliš mnoho, kdybych vám měl říci, jaké další pokyny pan Pumpa dostal. Pro informace tohoto typu nejste prověřen. A mimochodem, vašeho koně jsme zabavili, protože byl použit ke spáchání zločinu.“

„To je krutý a nezvyklý trest!“ zaprotestoval Vlahoš chabě.

„Myslíte?“ potřásl Vetinari hlavou. „Já vám nabídnu jednoduchou kancelářskou práci, relativní volnost pohybu, zaměstnání na čerstvém vzduchu... ne, já cítím, že má nabídka může být velmi neobvyklá, ale krutá? Myslím, že ne. Ale pokud jde o to, myslím, že někde dole v katakombách máme pár starých případů, jejichž tresty byly výjimečně kruté a často velmi neobvyklé, pokud byste potřeboval něco pro srovnání. A pak je tady ještě vždycky možnost zatančit si sisálovou kalamajku.“

„Prosím?“ nakrčil Vlahoš čelo.

Vážuzel se k Patricijovi naklonil a zašeptal mu něco do ucha.

„Oh, omlouvám se,“ řekl Vetinari, „myslel jsem samozřejmě konopný čardáš. To záleží jen na vás, pane Rosrete, můžete si vybrat. *Vždycky* si můžete vybrat. Aha, a ještě mimochodem... víte, co je ta *druhá* zajímavá věc na andělech?“

„Na jakých andělech?“ vytřeštil oči Vlahoš, který teď už dokonale ztratil nit.

„Ach, saprlot, lidé dnes prostě už vůbec nedávají pozor,“ posteskl si Vetinari. „Vzpomínáte? První zajímavá věc o andělech? Říkal jsem vám to včera? No, asi jste myslel na něco jiného. Tak ta *druhá* zajímavá věc na andělech, pane Rosrete, je ta, že vždycky dostanete *jen jednoho jediného*.“

Poštovní úřad

*V níž se seznamujeme s osazenstvem – Neště,
sluky a oslové – Pojednání o veršovaném
slangu – „Měl jste tam být“ – Mrtvé dopisy –
Golemský život – Poštovní řád*

Vždycky existuje nějaký způsob. Vždycky existuje nějaká cena. Vždycky existuje nějaká cesta. A podívej se na to takhle, pomyslel si Vlahoš. Jistá smrt byla nahrazena nejistou smrtí a to je jisté vylepšení, nebo ne? Mohl svobodně chodit kolem... kulhat kolem, alespoň prozatím. A je konec konců možné, že se v tom všem ještě navíc ukrývá nějaký zisk. No, stát by se to *mohlo*. V tom byl Vlahoš opravdu dobrý. Dokázal objevit možnosti i tam, kde jiní lidé viděli jen holou zem. Takže se nemůže nic stát, když bude pár dnů hrát podle pravidel, že? Poskytne tak možnost své noze, aby se vylepšila, prozkoumá situaci a udělá si při tom plány. Možná že se mu dokonce podaří zjistit, *jak* moc jsou golemové nezničitelní. Vždyť jsou nakonec jen z pálené hlíny, ne? Takové věci se občas rozbijí.

Vlahoš von Rosret pozvedl oči a jal se zkoumat svou budoucnost.

Budova ankh-morporské hlavní pošty měla poněkud strohé a pochmurné průčelí, protože to byla čistě účelová budova. Byla to v praxi jakási velká krabice, určená lidem, z níž vzadu vybíhala dvě křídla, která

se napojovala na velký zájezdní dvůr. Někdo vzal několik laciných pilířů, rozřezal je podél a zvenčí je nalepil na budovu, jak se to hodilo. Pak do průčelí vysekali pár výklenků pro přebytečné nymfy, na římsy postavili nějaké ty kamenné urny a tak byla vytvořena architektura budovy. Zřejmě v obdivu k mozku, který to vymyslel, pokryli dobří obyvatelé Ankh- Morpor-ku, nebo možná jejich děti, stěny do výše dvou metrů malůvkami a nápisy v mnoha vzrušujících barvách.

V ozdobném pásu nad nejvyšší řadou oken byla zasazena bronzová písmena, která barvila omítku pod sebou zelenohnědými skvrnami.

„NI SNÍH, N ĚŠŤ, NI T MN TA NO I, DY SLU CE N S ÍTÍ, NEZAB ÁNÍ OSLŮM NA IM POV NNOST SV SPL ITI.“ Přečetl nahlas. „Co to má, u čerta, znamenat?“

„Poštovní úřad – to byla kdysi velmi pyšná insti- tuce,“ ozval se pan Pumpa.

„A *támhleto*?“ ukázal Vlahoš. Na tabuli o hodný kus níže byla loupající se barvou napsána mnohem méně hrdinská slova.

NEŽÁDEJTE OD NÁS INFORMACE O:

*balvanech • trollech s obušky • jakýchkoliv dra- cích • paní Bochánkové • velkých zelených věcech s tlamou plnou zubů • černých psech s oranžovým obočím • dešti kokršpanělů • mlze**

* Pozn. překl.: *Znění hesla AM pošty i toho nápisu si mů- žete ověřit v jednom z předchozích dílů zeměplošského cyklu. Zcela zlomyslně vám neprozradím, který to je, ale věřte, že je to dobrá zábava na dlouhé zimní večery.*

„Jak jsem řekl, byla to pyšná instituce.“

„Kdo je paní Bocháňková?“

„Lituji, ale v tomhle vám nedokážu pomoci, pane Rosrete.“

„Jak se zdá, měli z ní pěkný vítr.“

„Ano, vypadá to tak, pane Rosrete.“

Vlahoš se rozhlédl po této rušné tepně rušného města. Lidé si ho nevšíмали, i když golem tu a tam přitahoval kradmé pohledy, které nebyly velmi přátelské.

To všechno bylo velmi zvláštní. Bylo mu – čtrnáct? – když naposled použil své pravé jméno. A jen bohové vědí, kdy byl naposled mezi lidmi bez všeobecně postřehnutelných znaků. Cítil se jako nahý. Nahý a nepovšimnutý.

Stejně tak bez povšimnutí vyšel po špinavých schodech a otočil klíčem v zámku. K jeho překvapení se otáčel snadno a dveře s popraskanou barvou se otevřely bez zaskřípění.

Za Vlahošem se ozval rytmický, dutý zvuk. Pan Pumpa tleskal.

„Skvěle, pane Rosrete! První krok na cestě k prospěchu vašemu i prospěchu celého města!“

„Ano, jistě,“ zabručel Rosret.

Vešel do rozlehlé, temné vstupní haly, osvětlené jen matně světlem, které sem pronikalo obrovskou kopulí na střeše. Tady nikdy nemohlo být nic jiného než šero, dokonce ani v pravé poledne ne. I tady pracovali anonymní tvůrci graffiti.

V šeru viděl dlouhou, proraženou přepážku s dveřmi a za ní jednotlivé kukaně pro úředníky.

Doslova kukaně, protože tam teď hnízdili holubi.

Ve vzduchu se vznášel slane nakyslý pach starého guana, a když Vlahošovy boty zaklapaly na dlaždicích, zvedlo se najednou několik set holubů, kteří se v panice vrhli příkrou spirálou k několika otvorům ve skleněné kopuli.

„Posraní holubi!“ ulevil si Vlahoš.

„Sprostá slova nemáme rádi, pane Rosrete,“ ozval se za ním hlas pana Pumpy.

„Proč? Jsou napsána všude kolem na stěnách! A kromě toho to byl *popis*, Pumpo! Guano! Musí tady toho svinstva být celé tuny!“ Vlahoš slyšel, jak se ozvěna jeho hlasu odráží od vzdálených stěn. „Kdy bylo tohle místo otevřené naposled?“

„Před dvaceti lety, poštmistře.“

Vlahoš se rozhlédl kolem. „Kdo to řekl?“ Zdálo se, že se jeho hlas vrací ze všech stran.

Pak se ozvalo tiché šourání a pravidelné ťukání hůlky a ze šera se vynořila nahrbená postava starého muže.

„Grešle, pane,“ zasípal hlas, „mladší pošťák Grešle. K vašim službám, pane. Stačí jedině vaše slovo, pane, a já se *vrhnu, vrhnu* do akce.“ Postava se zastavila, aby ze sebe vydala dlouhý, chřestivý kašel, který zněl, jako kdyby někdo opakovaně bušil do stěny pytlím štěrku. Vlahoš viděl, že muž má krátký, ostrý plnovous, který jako by naznačoval, že jeho majitel byl vyrušen právě ve chvíli, kdy dojídal ježka.

„*Mladší pošťák Grešle?*“ ujišťoval se Vlahoš.

„Jistě, pane. Důvod spočívá v tom, že tady nebyl nikdo tak dlouho, aby mě povýšil. Měl bych být už dávno starším pošťákem Grešlem, pane,“ dodával stařík významně a znovu se vulkánovitě rozkašlal.

Vysloužilý pošťák Grešle by se hodilo mnohem líp, pomyslel si Vlahoš. Nahlas pak dodal: „Takže vy tady pracujete, ano?“

„Ano, pane, my tady pracujeme. Teď jsme to jen my, já a ten chlapec, pane. Ten kluk je opravdu chytrý, pane. Udržujeme to tady v čistotě, pane. Všechno podle Řádů, pane.“

Vlahoš se neubráníl užaslému výrazu. Pan Grešle nosil příčesek. Možná, že opravdu někde existuje muž, na kterém vypadá tupátko tak přirozeně, že si ho většina lidí nevšimne. Ať už je to kdokoliv, pan Grešle to není. Jeho tupé bylo kaštanově hnědé, mělo špatnou velikost, špatný tvar, špatný styl a bylo, vzato kol a kolem, celé špatné.

„Aha, vidím, že obdivujete mé vlasy, pane,“ prohlásil Grešle pyšně, zatímco se mu příčesek o něco posunul. „To jsou mé, vlastní, žádný mládě.“

„Ehm... mládě?“ opakoval Vlahoš.

„Odpusťte, pane, neměl jsem užívat hantýres. Teď slang. Mládě, jako v tom rčení ‚vsádě mládě‘, pane. To je slang z Šerošedé uličky.* Vsádě mládě –

* Pozn. autora: *Jedná se o tzv. rýmovaný slang Šerošedé uličky. Podobných slangů je známo několik, ale tenhle obohatil vesmír o výrazy jako hor-dole (schody), dopity-hup (hospoda) nebo pilná včelka (všeobecná teorie relativity). Rýmovaný slang Šerošedé uličky je unikátní především v tom, že se prakticky nerýmuje. Nikdo neví proč, ale existují tři základní teorie, které se to snaží vysvětlit: 1) že jsou to rýmy výjimečně složité a řídí se tajnými pravidly, 2) že se Šerošedá ulička měla jmenovat Mozkošerá, 3) že byl vymyšlen, aby zmátl a popudil cizince, jak tomu u většiny slangů bývá.*

paruka, pane. Jasně vidím, co si myslíte: Že málokterý muž mého věku má ještě svoje vlasy, to si myslíte. To dělá ten život v čistotě, jak vnitřní, tak vnější.“

Vlahoš se rozhlédl páchnoucím vzduchem po okolních kupkách guana. „Skvělá práce, opravdu,“ zamumlal. „No, pane Grešle, mám tady nějakou kancelář? Nebo něco takového?“

Na okamžik vypadala ta část starcovy tváře, která byla vidět nad zcuchaným plnovousem, jako králík, kterého ze tmy vyhmátla světla reflektorů.

„Oh, ano, technicky vzato ano,“ odpověděl rychle. „Jenže my už tam nechodíme, pane, protože je to nahore. To je moc nebezpečný. Mohlo by to spadnout každou minutu. My teď používáme šatnu personálu, pane. Byl byste tak laskav a následoval mě?“

Vlahoš téměř vybuchl smíchem. „Dobrá,“ přikývl a obrátil se k panu Pumpovi. „Ehm... pane Pumpo?“

„Prosím, pane Rosrete?“ odbrátil se k němu golem.

„Máte povoleno mi i pomoci, nebo se budete jen tak potulovat kolem, dokud zase nenastane čas praštit mě přes hlavu?“

„Není potřeba útočit na mě jízlivými poznámkami, pane. Mám samozřejmě povoleno vám poskytnout příslušnou pomoc.“

„Takže byste mohl vyčistit všechny ty holubí sračky a pustit sem trochu světla a čerstvého vzduchu?“

„Jistě, pane Rosrete.“

„Můžete?“

„Golem se nevyhýbá práci, pane Rosrete. Půjdu si najít lopatu.“ Pan Pumpa se vydal ke vzdálené přepážce a vousatý mladší pošťák propadl panice.

„Ne!“ vykřikl a začal se kvapně šourat za golemem. „Sáhnout na ty hromádky – to je moc špatný nápad!“

„Copak? Propadne se nám podlaha, pane Grešle?“ zvolal za ním pobaveně von Rosret. Grešle vrhal vyděšené pohledy z Vlahoše na golema a naopak. Ústa se mu němě otvírala a zavírala, zatímco hledal nějaká vhodná slova. Pak si ale zhluboka povzdechl.

„V tom případě asi bude lepší, když se mnou půjdete do šatny, pánové. Tudy prosím.“

Jak Vlahoš vykročil za panem Grešlem, začal si uvědomovat, že muž páchne. Nebyl to vlastně zápach, byl to jen poněkud nezvyklý odér. Něco vzdáleně chemického se v něm mísilo s vůní léků na bolavý krk, po jejichž polknutí se vám derou do očí slzy, a malým náznakem pachu syrových brambor. Jak se ukázalo, do šatny se muselo sejít po několika schodech do sklepa. Dalo se předpokládat, že šatna se zřítit nemůže, protože už neměla kam. Byla dlouhá a úzká. Na jednom konci stál obludný sporák, který, jak Vlahoš zjistil později, byl součástí jakéhosi ústředního vytápěcího systému, protože budova pošty byla na svou dobu výjimečně moderní. Teď byl ovšem vedle obrovského sporáku postaven ještě malý kulatý sporáček, který byl rozpálen skoro do červena. Na něm tiše syčela velká černá konvice.

Vzduch byl směsicí, která naznačovala přítomnost vlhkých ponožek a laciného uhlí a nepřítomnost ventilace. Kolem jedné stěny stála řada otlučených dřevěných skříněk, z nichž pomalu opadávala jména psaná barvou. Světlo dovnitř pronikalo, nebo

se o to alespoň pokoušelo, malým špinavým oknem vysoko na stěně.

Ať už byl původní účel místnosti jakýkoliv, teď to byl prostor, kde žili dva lidé. Dva lidé, kteří spolu vycházeli, ale mimo to měli dosti vyhraněný smysl pro to, co je moje a co je tvé. Prostor byl rozdělen na dvě části a v každé stála u stěny úzká postel. Dělicí linka naznačující hranici se táhla po podlaze, po stěnách i po stropě. Moje polovina, tvoje polovina. Dokud si to budeme pamatovat, upozorňovala ta linka, nebudeme mít už žádné jiné... potíže.

Ve středu místnosti stál nad dělicí linkou obkročmo stůl. Na obou jeho koncích bylo postaveno po jednom hrnku a jednom cínovém talíři. Přesně v polovině stolu byla solnička. Linka, která dělila i stůl, se měnila u solničky v malý kruh, který ji uzavíral do její vlastní demilitarizované zóny.

Část stěny v jedné polovině zabíral rozměrný neuklizený pracovní stůl, který se téměř ztrácel pod hromadou kádinek, lahví a starých pergamenů. Vypadal jako pracovní prostor chemika, který tam takhle bude přidávat do nekonečna, nebo dokud stůl nevybuchne. Na druhé polovině stál v podobném místě karetní stolek, na němž byly s poněkud znepokojující pečlivostí srovnány malé krabičky a svitky černé plsti. Ležela tam také ta největší lupa, jakou kdy von Rosret v životě viděl.

Tato polovina místnosti byla čistě zametena. Ta druhá byla plná nepořádku, který už už hrozil přetéci přes hranici. Pokud jeden z pohozených papírů na té špinavé straně neměl sám od sebe dosti podivný tvar, pak se někdo vyzbrojil pečlivostí, přesnos-

tí a břitvou a odřízl ten roh, který zašel příliš daleko.

Ve středu čisté části stál mladík. Bylo jasné, že stejně jako Grešle čekal na Rosreta, ale že oproti němu ještě neovládl umění státi v pozoru, nebo spíše, že ho pochopil jen zčásti. Jeho pravá strana stála mnohem více v pozoru než ta levá a výsledkem bylo, že byl prohnutý jako banán. Přes široký nervózní úsměv a velké blýskající oči vyzařoval bystrost, která možná poněkud přesahovala hranice přičetnosti. Zdálo se, že by stačilo se k němu více přiblížit a začne kousat. A na sobě měl modrou pracovní blůzu, na niž někdo natiskl: „Zeptej se mě na špendlíky!“

„Ehm...“ řekl Vlahoš.

„Pošťák elév Slavoj Zálepka,“ zamumlal jakoby nerad Grešle. „Sirotek, pane. Velmi smutné. Přišel k nám z Dobročinného ústavu Offlerových sirotek. Oba jeho rodiče umořilo na jejich farmě v divočině stokrát nic a on, sirotek, pak delší dobu vyrůstal mezi hrachem.“

„Chtěl jste říci ,o hrachu‘.“

„Ne, mezi hrachem, vychovával ho hrách. Je to velmi neobvyklý případ, pane. Je to hodný chlapec, pane, pokud ho něco nerozruší, ale má poměrně silné sklony vytahovat se ke slunci, jestli chápete, co tím myslím.“

„Ehm... asi ano,“ přikývl Vlahoš, který naopak nechápal nic. Pak se spěšně obrátil k Zálepkovi. „Takže vy víte něco o špendlících, ano?“ řekl a doufal, že jeho hlas zní žoviálně.

„Ne, pane!“ odpověděl řízně Zálepka a málem zasalutoval.

„Ale na vaší blůze je –“

„Já vím *všechno* o špendlících, pane,“ řekl Zálepka. „Všechno, co se o nich vědět dá. Zeptejte se mě na něco o špendlících, pane. Cokoliv, co vás napadne. Jen do toho, pane!“

„No...“ Vlahoš mírně zaváhal, ale pak mu přispěchala na pomoc dlouholetá praxe... „Už několikrát mě napadlo, kolik se asi tak ve městě vyrobí špendlíků za jeden rok. Třeba za loňský a –“

Umlkl. Slavojova tvář se náhle změnila. Vyhladila se a zmizel z ní onen neurčitý náznak, že by vám její majitel mohl každou chvilku ukousnout ucho.

„V minulém roce vyprodukovaly všechny výrobní (tedy spojené špendlíkárny) v Ankh-Morporku souhrnem dvacet sedm milionů osm set osmdesát tisíc devět set sedmdesát osm špendlíků,“ odpověděl Zálepka s očima upřenými do vlastního, špendlíky naplněného vesmíru. „To zahrnuje špendlíky s voskovou hlavičkou, s kovovou hlavičkou, se skleněnou hlavičkou, se stříbrnou hlavičkou, celostříbrné, kovové, mosazné, čalounické, entomologické a jiné zakázkové, vyráběné ručně i strojově a různé další. Nepočítají se do toho špendlíky se symboly ani ozdobné špendlíky do vázaneček a do vlasů, protože těm prvním se teď říká odznaky a těm dalším jehlice, pane, takže –“

„Ach ano, kdysi jsem viděl takový časopis, který se tím celý zabýval,“ přikývl Vlahoš zoufale. „Jmenovalo se to... *Svět špendlíků* a byl to... měsíčník?“

„No maucta,“ zabručel za jeho zády starý Grešle. Zálepku obličej se stáhl v grimase, která připomínala kočičí zadek, jemuž vypučel nos.

„To je pro *koníčkáře*,“ zasyčel. „To nejsou skuteč-

ní „špendlíkáři“! *Jim* na špendlících vůbec nezáleží! Ano, *oni* to sice tvrdí, ale poslední rok mají v každém čísle celou jednu stránku o *jehlách*! Jehly? Jehly může sbírat *každý*! Vždyť jsou to jen děravé špendlíky! A mimo to, co ten časopis *Vaše jehly*? Ale o tom *oni* nechtějí slyšet!“

„Slavoj je vydavatelem časopisu *Špendlíkář znalec*,“ zašeptal zase Grešle za Vlahošovými zády.

„Myslím, že takový časopis jsem ještě neviděl –“ začal Vlahoš.

„Slavoji, běž a pomoz asistentu pana Rosreta najít nějakou lopatu a tak, budeš tak laskav?“ řekl Grešle a zvýšil při tom hlas. „Pak si běž rovnat své špendlíky, dokud se nebudeš cítit lépe. Pan Rosret nestojí o to vidět tě v jedné z tvých slabých chviliek.“ Vrhla na Vlahoše nic neříkající pohled.

„...měli tam dokonce článek o *jehelníčcích*,“ mumlal nenaloženě Zálepka a vyšel z místnosti. Golem ho následoval.

„Je to hodnej mládenec, pane,“ řekl Grešle, když dvojice zmizela. „Jen má v hlavě trochu přešpendlíkováno. Ale nechte ho v klidu s jeho špendlíky a ani o něm nevíte. Jen... občas se to trochu víc projeví, to je všechno, pane. Ach, když už o tom mluvíme, je tady ještě třetí člen našeho veselého týmu, pane –“

Do místnosti se vnesl velký ryšavý kocour. Nevšímal si ani Vlahoše, ani Grešleho a pomalu mířil po podlaze k omšelému a rozvrzanému košíku. Vlahoš mu stál v cestě. Zvíře šlo bez jediného zaváhání dál, ale když slabě narazilo na Vlahošovu nohavici, zůstalo stát.

„To je pan Ryšamon, pane,“ řekl Grešle.

„*Ryšamon?*“ ujišťoval se Vlahoš. „Tak se ta kočka skutečně jmenuje? Myslel jsem si, že je to nějaký žert.“

„Ne, to není žert, pane, spíš něco jako popis,“ vysvětloval Grešle. „Raději byste mu měl uhnout, jinak tam bude sedět celý den. Už je mu dvacet let, pane, a je tak trochu zvyklý na své.“

Vlahoš ustoupil stranou. Bez známek jakýchkoliv emocí pokračoval kocour ke svému košíku, vlezl do něj a stočil se tam do klubíčka.

„Je slepý?“ vyzvídal Vlahoš.

„Není, pane. Má prostě svůj řád a pečlivě se ho drží; drží se ho do poslední podrobnosti a na vteřinu. Na kočku je nesmírně trpělivý. Nemá rád, když se přesunuje nábytek. Zvyknete si na něj.“

Vlahoš nevěděl, co by na to řekl, ale cítil, že by něco říci měl. Ukázal proto ke směsici lahví na Grešleho stole.

„Zdá se, že se tak trochu zabýváte alchymií, pane Grešle?“

„Ne, pane. Já praktikuji přírodní medicínu!“ odpověděl Grešle pyšně. „Doktorům nevěřte, pane. Jediny den v životě jsem nestonal, pane!“ Udeřil se do hrudi. Ozval se tupý zvuk, který by jen málokdo dokázal spojit s nárazem ruky na živou tkáň. „Bavlněný flanel, husí sádlo a placka z chlebového těsta, pane! Nic vás neochrání před chorobami tak jako tyto věci! Já sám na sebe mažu každý týden čerstvou vrstvu, pane, a v životě jste mě neslyšel kýchnout, pane! Velmi zdravé, velmi přírodní!“

„Ehm... výborně,“ řekl Vlahoš.

„A nejhorší ze všeho je mýdlo, pane,“ pokračoval

Grešle. Ztlumil hlas do konspirativního šepotu. „Příšerná věc, pane! Smývá blahodárné vrstvy! Nechte věci, jak jsou, to je moje řeč! Udržujte trubky v chodu, dejte si do ponožek trochu síry a starejte se o ochranu hrudníku, pak se můžete vysmát čemukoliv. Podívejte, pane, jsem si jist, že mladý člověk jako vy si bude dělat starosti se svým –“

„K čemu je tohle?“ zeptal se Vlahoš a rychle zvedl kelímek se zeleným rosolem.

„Tohle? To je mast na bradavice, pane. Úžasná věcička, pane. Velmi přírodní, ne jako ty svinstva, co nám předpisují doktoři.“

Vlahoš k nádobce přičichl. „Z čeho to je?“

„Arzén, neboli otrušík, pane,“ odpověděl Grešle, aniž hnul brvou.

„Arzén?“

„Velmi přírodní, pane,“ přikyvoval Grešle. „A zelený, pane.“

Tak, pomyslel si Vlahoš, když pokládal kelímek s výjimečnou opatrností zpět na stůl, jak je vidět, tak tady, na poštovním úřadě není počet normálních lidí k počtu normálních lidí ve vnějším světě v poměru 1:1. Možná jsem minul nějakou narážku. Rozhodl se, že role ostrého, ale poněkud překvapeného šéfa tady bude to pravé. A kromě toho až na to „ostrého“ nemusel vlastně celkem nic hrát.

„Mohl byste mi pomoci, pane Grešle?“ řekl. „Já totiž o poště *vůbec nic* nevím!“

„Nó, pane... a co jste dělal předtím?“

Krádeže. Triky. Podvody. Padělky. Falešná hra. Švindly. Ale nikdy – a to je velmi důležité – nikdy jsem nepoužil žádnou formu násilí. Nikdy. V tom byl

Vlahoš vždycky až přespříliš úzkostlivý. Nepokoušel se také dělat věci kradmo a potají, pokud se tomu mohl jen trochu vyhnout. Když vás chytili v bankovním sejfu v jednu hodinu po půlnoci, oblečeného v černém obleku s mnoha kapsami, v nichž cinkalo rozličné nářadí, bylo to většinou považováno za podezřelé, tak proč by to dělal? Když na druhé straně všechno pečlivě naplánoval a připravil, měl ty správné papíry, správný oblek, a co bylo nejdůležitější, to správné vystupování, mohl do banky vejít v pravé poledne, a když odcházel, ještě mu sám ředitel většinou otevřel dveře. Ty drobné kousky s prsteny a další jednoduché hříčky, s jejichž pomocí zkoumal sílu chamtivosti rábdoby mazaných poctivců na venkově, to byl jen způsob, jak se udržoval v kondici.

Ale dalo by se říci, že nejdůležitější na tom všem byla tvář. Měl poctivou tvář. A měl rád ty lidi, kteří se mu zadívali pevně do očí, aby mu nahlédli do duše a tak do jeho vlastního já, protože Vlahoš měl celou zásobu vlastních já, nějaké pro každou příležitost. Pokud šlo o pevná potřesení rukou, praxí si vypěstoval takové, že jste u něj mohli uvazovat loď. Byla to taková jeho dovednost. Zvláštní společenská dovednost. Když chcete někomu prodat sklo jako diamant, musíte nejdříve přimět lidi k tomu, aby opravdu chtěli vidět diamant. V tom byl ten trik, trik všech triků. Nechat lidi vidět svět tak, jak ho vidět chtěli...

Jak, k čertu, zjistil Vetinari jeho jméno? Ten člověk rozmáčkl von Rosreta jako vejce! A zdejší Hlídka... to jsou démoni! A to, jak nasadil na člověka golema...

„Byl jsem úředníkem,“ odpověděl Vlahoš.

„Jak? Papírování a takové věci?“ vrhl na něj Grešle soustředěný pohled.

„Ano, spousta papírování,“ což byla pravdivá odpověď, když vezmete v potaz hraní karet, padělání šeků, doporučujících dopisů, akreditačních listin, platebních poukázek a jiných podobných dokumentů.

„Hm, takže další takový,“ řekl Grešle. „No, moc práce tady vlastně není. Trochu se uskrovníme a uděláme vám místo tady, to nebude problém.“

„Jenže ode mě se čeká, že se postarám o to, aby pošta fungovala jako dřív, pane Grešle.“

„Nojo, jasně,“ přikyvoval stařík. „Tak to pojdte se mnou, pane poštmistře. Myslím, že je tady pár věcí, o kterých vám asi nikdo neřekl!“

Vyšel z místnosti zpět do šeré haly a za sebou trousil slabou cestičku žlutého prášku, který se mu někudy sypal z bot.

„Když jsem byl malý, často mě sem vodíval otec,“ řekl. „V těch dnech bylo mnoho rodin poštovních úředníků. Měli tady na stropě takové ty velké skleněné věci s cinkajícími přívěsky, víte? Na svícení.“

„Myslíte svícny,“ napověděl mu Vlahoš.

„Jo, asi,“ přikyvl Grešle. „Dva. A všude tady byla mosaz a měď a všechno se lesklo jako zlaté. Byly tady balkony, pane, kolem dokola haly a v každém patře a ty byly ze železa, vypadaly jako krajka! A všechny přepážky byly z vzácného dřeva, tak mi to alespoň otec říkal. A lidi? Tady bylo vždycky plno! Dveře se v jednom kuse kývaly. Dokonce i v noci... oh, *v noci*, pane, vzadu, na tom velkém zadním nádvoří, tam jste měl být! Ty světla! A kočáry a poštovní vozy, neustá-

le přijížděly a odjížděly, z koní se kouřilo... pane, to jste měl vidět! Muži vyváželi spřežení... měli takovou tu věc, to zařízení, pane, mohl jste dostat spřežení na dvůr nebo ze dvora během minuty, pane, *během jediné minuty!* Ten ruch a shon, pane. Říkali, že kdybyste sem přišel třeba od Dollyinejch sester, nebo dokonce až od Jatek a poslal sám sobě dopis, musel byste běžet jako blesk, pane, jako blesk, abyste byl u svezích dveří dřív než pošťák! A ty uniformy, pane, královská modrá s mosaznejma knoflíkama! Měl jste je vidět! A –“

Vlahoš se zadíval přes rameno blábolícího muže směrem k nejbližším hromádám guana, kde pan Pumpa na okamžik ustal ve své činnosti. Golem strkal do té odporne páchnoucí masy nohou. Jak ho Vlahoš pozoroval, sehnul se, něco sebral ze země, narovnal se a vykročil ke dvojici.

„– a když přijížděly ty veliký kočáry, pane, až ze vzdálenejch hor, pane, slyšel jste trubky postilionů na míle daleko! Kdybyste je tak slyšel, pane! A když si nějaký bandita něco zkusil, byli tady muži jen kvůli tomu a ti hned vyrazili a...“

„Copak, pane Pumpo,“ přerušil von Rosret pana Grešleho v polovině historie.

„Dost překvapivý nález, poštmistře. Ty hromádky nejsou, jak by se dalo předpokládat, z holubího trusu. Žádné množství holubů by takové množství nevyprodukovalo ani za tisíc let, pane.“

„Dobrá, ale z čeho tedy jsou?“

„Z dopisů, pane,“ odpověděl golem.

Vlahoš se podíval na Grešleho, který rozpačitě přešlápl.